

MEMO

Team

Economie & Duurzaamheid

Behandeld door

Patricia Swinnen

Direct nummer

0346254470

E-mail

patricia.swinnen@stichtsevecht.nl

Datum

26 augustus 2020

Aan

Gemeenteraad Stichtse Vecht

In deze memo wordt een beeld geschetst van de economische impact van de coronacrisis op korte en middellange termijn. De basis wordt gevormd door openbare informatie uit verschillende bronnen, aangevuld met signalen die door provincie Utrecht, de regionale partners en lokaal door het team EZ zijn opgehaald. Hiermee wordt invulling gegeven aan de toezegging die is gedaan in de commissie Bestuur & Financiën d.d. 30 juni 2020.

Trends in provincie, regio en gemeente

- Als gevolg van de coronacrisis kromp de economie in de regio Utrecht met 6 tot 8%. Dit blijkt uit recente cijfers van het CBS van 19 augustus jl.
- Twee derde van de ondernemers in de provincie Utrecht heeft door de coronacrisis te maken met dalende omzetten, blijkt uit gezamenlijk onderzoek van provincie, gemeenten, werkgeversorganisaties en de Economic Board Utrecht (EBU).
- Een derde zag de omzet met meer dan 60% dalen t.o.v. een jaar geleden.
- Tien procent van de ondernemers geeft aan dat voortbestaan van het bedrijf op het spel staat; 16% maakt zich op voor gedwongen ontslagen. Er is nog veel onzekerheid over de toekomst van het bedrijf.
- Tegelijkertijd is 55% bezig het bedrijf aan te passen aan nieuwe omstandigheden.
- Een ruime meerderheid vindt de bestaande steunmaatregelen voldoende.
- Belastingvrijstelling (i.p.v. uitstel) zou wenselijk zijn, net als het schrappen van gemeentelijke kosten (huur, heffingen) vinden ondernemers.

Faillissementen (CBS 12-6-2020)

- Het aantal faillissementen van bedrijven/eenmanszaken/instellingen in de provincie Utrecht ligt in de eerste maanden van 2020 nog onder het niveau van 2018 en 2019.
- In januari t/m mei 2020 gingen 110 bedrijven en instellingen failliet. In dezelfde periode in 2019 waren dat er 154, in 2018 waren dat er 141.
- Landelijk is er wel sprake van een stijgende trend in het aantal faillissementen.
- Faillissementscijfers leveren een vertraagd beeld. Het duurt minimaal 4 weken voordat een aanvraag van faillissement leidt tot een faillissementsverklaring. Ook dempen de noodvoorzieningen vooralsnog het aantal faillissementen.
- Experts verwachten wel een golf van faillissementen in de tweede helft van 2020.

Baanverlies door bedrijfsopheffingen (LISA 1-7-2020)

- De kracht van de crisis en het effect van de lockdown is nog niet terug te zien in de cijfers over baanverlies door bedrijfsopheffingen. De effecten worden nog gedempt door de landelijke noodmaatregelen.

- In 2019 werden in de maanden maart-april-mei 2.750 vestigingen opgeheven, goed voor verlies van bijna 5.200 banen. In dezelfde periode dit jaar werden 2.660 vestigingen opgeheven met verlies van 5.060 banen tot gevolg.

Instroom in WW in Stichtse Vecht (UWV 20-8-2020)

- In juli ontvingen 1.039 inwoners van Stichtse Vecht een WW-uitkering. In de maand juni waren dit 1.014 personen; dit is een stijging van 2,5 % van het aantal WW-gerechtigden.
- Ter vergelijking met vorig jaar: in juli 2019 ontvingen 873 inwoners van Stichtse Vecht een WW-uitkering. Dit jaar hebben we daarmee een stijging van 19% t.o.v. vorig jaar.
- Het WW-percentage t.o.v. de beroepsbevolking is in Stichtse Vecht 3%. Dit is lager dan het landelijk gemiddelde van 3,2%, maar hoger dan dat van de provincie Utrecht met 2,8%.
- De instroom van nieuwe WW-gerechtigden blijft groeien, maar in een iets lager tempo dan aan het begin van de coronacrisis
- Het aantal WW-uitkeringen neemt toe in alle leeftijdscategorieën. Dit duidt erop dat nu niet alleen jongeren (vaak met een flexcontract) uitstromen, maar ook mensen met een langere staat van dienst.
- De meeste WW-uitkeringen worden uitgekeerd aan mensen die voorheen werkzaam waren in de sectoren “overige commerciële dienstverlening”, Zorg & welzijn, Uitzendbureaus, Detailhandel, Horeca & catering.

Instroom in Bijstand in Stichtse Vecht (Sociale Zaken Stichtse Vecht, 17-8-2020)

- Er zijn 121 aanvragen voor een uitkering voor levensonderhoud binnen gekomen tussen week 12 en week 32. In 2019 was dit aantal over dezelfde periode 91. Dit is een stijging van 25% in deze coronaperiode. De stijging was met name te zien in de eerste weken na de coronamaatregelen. In die periode werden met name personen met 0-uren contracten ineens niet meer opgeroepen en was er dus geen inkomen meer.
- Over dezelfde periode zijn er 101 aanvragen voor Bijzondere Bijstand binnen gekomen. In 2019 was dit aantal over dezelfde periode 109 aanvragen. Hier is dus vooralsnog geen stijging in het aantal aanvragen t.g.v. corona te bemerken. Het is waarschijnlijk dat dit gaat veranderen als inwoners voor langere tijd aangewezen zijn op een bijstandsuitkering.
- Er zijn 50 aanvragen voor Schuldhulpverlening in deze coronaperiode gedaan. In 2019 waren dit 40 aanvragen over dezelfde periode. Het aantal aanvragen was lange tijd stabiel. In de laatste week is het aantal aanvragen fors toegenomen.

Gebruik van landelijke, regionale en lokale steunmaatregelen door ondernemers in Stichtse Vecht

De TOGS-regeling opgevolgd door de Regeling Tegemoetkoming Vaste Lasten MKB

- In Stichtse Vecht hebben 684 ondernemers een aanvraag ingediend voor de regeling Tegemoetkoming Ondernemers Getroffen Sectoren (TOGS). (RVO 3-7-2020)
- Aan het begin van de lockdown (medio maart) werd de TOGS-regeling in het leven geroepen om ondernemers die direct door sluiting werden getroffen, te ondersteunen.
- De TOGS-regeling is opgevolgd door de regeling Tegemoetkoming Vaste Lasten MKB (juni t/m sept). Deze vergoedt vaste lasten voor het MKB tot een maximum van €50.000. Hoogte is afhankelijk van het geleden omzetverlies (minimaal 30%).
- De nieuwe regeling kent dezelfde sectorafbakening als TOGS (voornamelijk detailhandel, horeca, cultuur, sport, recreatie, persoonlijke diensten, personenvervoer, evenementenlocaties).
- Tot en met 21 augustus zijn er 86 aanvragen door bedrijven uit Stichtse Vecht gedaan waarvan er 76 zijn toegekend.
- Aanvragen lopen via de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RvO).

De NOW-regeling

- In Stichtse Vecht hebben 396 bedrijven een uitkering uit het Noodfonds Overbrugging Werkgelegenheid (NOW) aangevraagd (*UWV 3-6-2020*)
- De regeling behelst een loonkostenvergoeding voor bedrijven met personeel.
- De eerste golf van toekenningen landde vooral in consumentgerichte sectoren. Nu zien we dat ook meer zakelijke dienstverleners en industriebedrijven NOW aanvragen.
- De NOW-regeling is vanaf 6 juli verlengd t/m september.
- In NOW 2.0 wordt meer rekening gehouden met seizoenbedrijven. Bij bedrijfseconomisch ontslag van meer dan 20 mensen moeten de vakbonden worden betrokken. Werkgevers moeten hun werknemers stimuleren zich te laten om- of bijscholen.

De COL-regeling

- 5 ondernemers uit Stichtse Vecht hebben op dit moment een Corona Overbrugging Lening voor Start-ups, Scale-ups en innovatieve MKB-ers aangevraagd (*ROM 5-6-2020*)
- De toetsingscriteria voor deze regeling zijn streng. Van de 152 aanvragen in de hele provincie Utrecht zijn er 80 afgewezen, 49 toegekend en de rest is nog in behandeling.

De TOZO-regeling

- De Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandige ondernemers (TOZO) is opgesplitst in de TOZO 1 regeling (voor de periode week 12 t/m week 25) en de TOZO 2, die vanaf week 26 t/m eind september loopt.
- In Stichtse Vecht hebben 1629 ZZP-ers een aanvraag ingediend voor TOZO 1. In deze regeling werd nog geen rekening gehouden met het inkomen van de partner. 77% van deze aanvragen is toegewezen, 17% is afgewezen en 6% is nog in behandeling.
- Voor de TOZO 2 regeling zijn er tot nu toe 302 aanvragen ingediend. Van deze aanvragers heeft 95% ook de TOZO 1 uitkering ontvangen
- De TOZO biedt naast een uitkering voor levensonderhoud ter hoogte van het sociaal minimum, ook de mogelijkheid voor het aanvragen van een bedrijfskrediet van maximaal € 10.157,- tegen een rente van 2%. Hiervoor zijn tot nu toe 37 (TOZO 1) plus 16 (TOZO 2) aanvragen ingediend.
- De aanvragen vanuit Stichtse Vecht worden behandeld door het Bureau Zelfstandigen van de gemeente Utrecht.
- Voor het uitvoeren van de TOZO-regeling hebben we van het Rijk tot nu toe €12.388.366,- aan voorschotten ontvangen. In totaal waren dit vijf voorschotten.

Advies via URECA (Utrecht Region Economische Corona Alliantie)

- Een voucher voor een gratis advies gesprek met een specialist op gebied van finance, marketing of IT om ondernemers verder te helpen in hun bedrijfsvoering.
- Na dit eerste adviesgesprek zijn er vervolgtrajecten in begeleiding mogelijk tegen gereduceerd tarief.
- Inmiddels zijn er via deze regeling tientallen ondernemers uit de regio geholpen.

Andere initiatieven

- www.thefac.nl : een helpdesk voor ondernemers van studenten van Business Universiteit Nyenrode
- www.zzphelpt.nl : een platform voor de matching van vraag vanuit het MKB en aanbod vanuit ZZP-ers

Effecten op bedrijfssectoren in Stichtse Vecht

De grootste sectoren in Stichtse Vecht zijn:

1. Zakelijke Dienstverlening. Hieronder vallen bedrijven in transport en opslag, horeca, ICT, communicatie, banken, verzekeringsmaatschappijen, consultancy, etc.
In totaal ca. 8060 banen en 33,4 % van de werkgelegenheid.
2. Handel; waaronder groothandel, detailhandel en e-commerce. 6190 banen en 25,7 % van de werkgelegenheid.
3. Collectieve Dienstverlening; overheid, onderwijs en zorginstellingen. 6140 banen en 25,4% van de werkgelegenheid.
4. Industrie; diverse productiebedrijven. 2580 banen en 10,7% van de werkgelegenheid.
5. Recreatie & Toerisme: 1820 banen en 7,5% van de werkgelegenheid.
6. Overige Dienstverlening: 640 banen en 2,7% van de werkgelegenheid.
7. Landbouw: 520 banen en 2,2% van de werkgelegenheid.

22,8% van alle banen wordt vervuld door ZZP-ers. In Nederland is dit gemiddeld slechts 11,4% van alle banen. Veel ZZP-ers zijn door de tijdelijke aard van hun opdrachten, hard getroffen door corona; nieuwe opdrachten bleven uit en lopende opdrachten werden afgebouwd. Dit is ook terug te zien in het aantal aanvragen voor de TOZO-regeling.

De bedrijfssectoren die het meest door de coronacrisis geraakt worden zijn: de horeca, de non-food detailhandel, de transportsector, recreatie & toerisme, sport, kunst & cultuur. In deze sectoren worden nog ontslagrondes verwacht als de NOW-regeling afloopt. Ook faillissementen en bedrijfsopheffingen zijn niet uit te sluiten in deze sectoren, met als gevolg een stijgende werkloosheid en een toenemende leegstand in bijv. winkel- en horecapanden.

Er zijn echter ook sectoren die het extra goed hebben gedaan in de coronacrisis bijv. de food-detailhandel (bijv. speciaalzaken), de slijterijen, de bouwmarkten en de tuincentra.

Financieel effect van corona op inkomsten van de gemeente Stichtse Vecht

In de bestuursrapportage 2020 staat een prognose van het coronatekort over 2020 voor de gemeentelijke financiën. Hieronder volgt een korte toelichting op de budgetten die gerelateerd zijn aan de economie.

Marktgelden

Door corona mochten enige tijd alleen foodkramen op de markt staan, dit leidde tot een derving van ongeveer € 10.000,-

Verder moest er meer toezicht ingehuurd worden voor handhaving van de coronamaatregelen op de markt en moest er geïnvesteerd worden in extra toiletvoorzieningen. Dit kost € 30.000,- aan extra uitgaven.

Toeristenbelasting

De definitieve aanslagen toeristenbelasting 2020 worden in 2021 opgelegd. Hierdoor verwachten we dit jaar nog geen afwijking op de inkomsten toeristenbelastingen als gevolg van de corona maatregelen. Dit nadeel zal pas in 2021 door gaan werken in onze cijfers.

Hoeveel minder opbrengst is moeilijk te voorspellen. CBS spreekt van een daling van 70% aan overnachtingen in de provincie Utrecht in het tweede kwartaal van 2020.

Als compensatie voor de verwachte inkomstderving toeristenbelasting ontvangt de gemeente Stichtse Vecht bij de septembercirculaire 2020 alvast een bedrag van € 72.000 via de decentralisatie-uitkering.

Reclamebeleid

Door de coronamaatregelen maken ondernemers minder gebruik van reclame in de openbare ruimte. Dit zorgt voor een te verwachten nadeel van € 30.000.

Precario

Door de coronamaatregelen zijn de terrassen tot 1 juni gesloten geweest. Hierdoor verwachten wij € 30.000 minder inkomsten.

Kadegelden

Door de corona maatregelen in het eerste deel van 2020 hebben wij geen kadegelden ontvangen. De misgelopen inkomsten schatten wij op € 10.000.

Ondernomen acties vanuit gemeente Stichtse Vecht

- Op de gemeentelijk website is een overzicht van alle beschikbare steunmaatregelen geplaatst.
- Er is tweemaal een brief naar ondernemers verzonden om hen een hart onder de riem te steken en informatie over steunmaatregelen te geven.
- Er is en wordt door het team EZ regelmatig gebeld met lokale ondernemers om te vragen hoe het met hen gaat en of we iets voor hen kunnen betekenen.
- We hebben regelmatig contact met de voorzitters van de Ondernemers Vereniging Stichtse Vecht (OVSV) en het ZZP-platform om te kijken waar we elkaar kunnen ondersteunen. Ook de periodieke bestuurlijke overleggen met winkeliersverenigingen en het horecabestuur gaan door.
- Er is intern een coronahelpdesk ingericht waar concrete uitvoeringsvragen van ondernemers en organisaties over de noodverordening van de Veiligheid Regio Utrecht (VRU) integraal worden opgepakt en beantwoord.
- Ondernemers is uitstel van betaling van lokale belastingen aangeboden. Bij te late betaling van lokale belastingen stuurt BghU geen aanmaningen en/of boetes.
- Samen met de OVSV hebben we vastgoedeigenaren opgeroepen om coulant om te gaan met de huurinning en bijvoorbeeld het landelijke steunakkoord tussen de vastgoedsector en de retailsector te volgen.
- Huurders van gemeentelijk vastgoed is tijdelijk uitstel van betaling en/of mogelijkheden voor gespreide betaling van de huur aangeboden.
- Er is een actie Koop Lokaal opgestart.
- De criteria om een aanvraag te doen voor een bijdrage uit het centraal Leefbaarheidsbudget zijn tijdelijk aangepast, zodat ook ondernemers en maatschappelijke organisaties hiervoor in aanmerking kunnen komen.
- Horecagelegenheden met een terras is de mogelijkheid geboden om dit terras verder uit te breiden dan hun vergunning toestaat; dit i.v.m. de 1,5m afstand regeling. Voor deze tijdelijke uitbreiding wordt geen extra precario geheven.
- Er is een Herstelplan Waardevol Toerisme opgesteld. In dit herstelplan zijn elf concrete projecten opgenomen die onder te verdelen zijn in drie categorieën: 1. Ondersteunende projecten voor publieksvoorzieningen; 2. Projecten ter verlichting van overlast; 3. Gerichte marketing & promotie. Voor deze projecten wordt € 49.500 beschikbaar gesteld.
- Midden Utrecht Werkt door. Het Werkgeversservicepunt Midden-Utrecht brengt werkgevers en werkzoekenden bij elkaar, ook in tijden van het coronavirus. Daarvoor is een nieuw platform gelanceerd: www.middenutrechtwerktdoor.nl Zo zorgt het Werkgeversservicepunt er samen met partners uit de regio voor dat Utrecht aan het werk blijft. Stichtse Vecht is één van de 17 partijen die bij dit initiatief betrokken is.

Verwachte “groei” van de economie in de regio Utrecht (Raboresearch, 15-6-2020)

- De verwachte groei voor de regio Utrecht in 2020 is – 4,3 % Bbp. Voor heel Nederland is dit gemiddeld – 5,7%
- De krimp zit vooral in de sectoren horeca, cultuur, industrie, uitzendbureaus, reisbureaus en non-food detailhandel. In deze sectoren werkt ca. 32 % van alle werkenden.
- In regio's met veel (zakelijke en publieke) dienstverlening kan veel werk vanuit huis worden voortgezet. In de regio Utrecht werkt ruim 50% van alle werkenden in deze sectoren. De krimp van de economie van de regio Utrecht blijft hierdoor relatief beperkt.

Herstel / nieuwe vacatures (Arbeidsmarktinzicht)

Het aantal nieuwe vacatures is het hoogst in de zorg, de retail, techniek, ICT en het onderwijs. Maar ook voor economisch-administratieve, commerciële, creatieve en taalkundige vacatures wordt geworven.

Toekomstverwachting Stichtse Vecht; wat kunnen we doen?

Ondanks alle nationale, regionale en lokale steunmaatregelen zal ook Stichtse Vecht niet ontkomen aan een economische crisis. Zeker nu het aantal coronabesmettingen weer aan het stijgen is en een verdere aanscherping van coronamaatregelen niet uit te sluiten is.

Stichtse Vecht zal rekening moeten houden met een stijging van het werkloosheidspercentage, een verdere toename van winkelleegstand en een toename van het aantal faillissementen. Hoe groot deze gevolgen zullen zijn is moeilijk te voorspellen; dit is zowel afhankelijk van de verdere ontwikkeling van het coronavirus als de mate waarin het Rijk, de provincie en de gemeente bedrijven en ondernemers compenseert.

Belangrijk is in ieder geval dat de gemeente er klaar voor is om de te verwachten groei in aanvragen voor een bijstandsuitkering en schuldhulpverlening te kunnen opvangen. Het aantal consultants wordt op dit moment uitgebreid om de toename van aanvragen aan te kunnen.

Verder is uit de provinciale ondernemerspeiling en uit de belondes van het team EZ gebleken, dat de ondernemers graag willen dat lokale belastingen voor ondernemers dit jaar deels kwijt gescholden worden en de huurprijzen van gemeentelijk vastgoed tijdelijk verlaagd worden. Wij brengen deze vragen in kaart samen met overige soortgelijke hulpvragen en wegen af volgens de door het College vastgestelde gedragslijn ondersteuning financiële verzoeken (mei 2020). De gedragslijn ondersteuning financiële verzoeken gaat geactualiseerd worden, gezien een aantal afwijkende besluiten die genomen zijn.

Tot slot is het belangrijk dat de economische belangen op een goede wijze hun beslag krijgen in de Omgevingsvisie en het nieuwe Omgevingsplan. Gezien de druk op de ruimte en de enorme woningbehoefte, is het van belang dat er ook voldoende ruimte voor voorzieningen en werkgelegenheid gewaarborgd blijft in het Omgevingsplan. Dit zijn zaken die al in het collegewerkprogramma staan, maar de coronacrisis maakt de noodzaak hiervan nog helderder.

Wij werken onder andere aan:

- Toekomstbestendige bedrijventerreinen
- Een beperkt aantal compacte centrumgebieden met een aantrekkelijke mix van retail, horeca, maatschappelijke en culturele voorzieningen
- Een vitaal platteland waar zowel plek is voor de agrarische sector, natuurgebieden en recreatie & toerisme
- Informele werklocaties voor ZZP-ers en start-ups.

Dit vindt zijn uitwerking in de Omgevingsvisie, -programma's en –plan, revitalisering Bedrijventerreinen en agenda vitaal platte land.

Zo kunnen we ook in coronatijd werken aan een verbetering van ons vestigings- en ondernemersklimaat. Dit zal niet voorkomen dat een aantal ondernemers hun bedrijf wellicht moet beëindigen. Het vergroot echter wel de kans op het ontstaan van nieuwe bedrijvigheid en werkgelegenheid na de crisis, en het versterkt de binding met lokale ondernemers die de crisis wel te boven komen.

Op verzoek van Stichtse Vecht is ook de U10/U16 regio gestart met een onderzoek naar de effecten van corona op de economie. Zodra deze onderzoeksresultaten bekend zijn zullen zij uiteraard met u gedeeld worden. Ook lijkt het ons goed om over een aantal maanden nogmaals de laatste lokale cijfers en toekomstverwachtingen met u te delen.

@Disclaimer: Alle cijfers en toekomstverwachtingen in deze memo zijn momentopnames. De situatie m.b.t. corona wijzigt continu, derhalve kunnen de economische effecten en toekomstverwachting over enkele maanden alweer anders zijn.